

HEEMKUNDEKRING "PHILIPPUSLANDT"

P/a West-Havendijk 84
4651 VZ Steenberg
Tel. : 0167563146
Fax : 0167540097

e-mail: coverwater@freeler.nl
K.v.K. nr. : 22.047.800
Rabobank: 3402.12.489
Postbank : 6.714.287

Cronicke 1^e jaargang nr. 1; oktober 2001.

Inhoud:

Voorwoord van de voorzitter
Notulen oprichtingsvergadering
Nieuws van het bestuur
Verslag Braderie
Verslag Monumentendag
De begraafplaats
De werkgroepen
Cornelis Walraven - Door J.J. Heijboer Azn.
Voorstraat 54 - Door J. Kempeneers
Functionarissen

-0-

Voorwoord van de voorzitter.

Beste heemkundevrienden,

Voor u ligt dan het eerste exemplaar van ons nieuwsbulletin, dat door zijn opzet, uiterlijk en inhoud laat zien, dat wij als bestuur de afgelopen maanden niet stilgezeten hebben. Om u van ons verdere reilen en zeilen op de hoogte te houden stellen wij als doel om, naast onze ledenvergaderingen, 1 of 2 maal per jaar een nieuwsbrief uit te brengen.

Dat er in ons land, en met name in onze mooie Zeeuwse Provincie, veel belangstelling bestaat voor het verleden, heden en toekomst moge blijken uit het grote aantal Heemkundige Kringen. Ook onze eigen Kring "Philippuslandt" heeft vanaf de oprichtingsdatum op 29 januari van dit jaar tot heden, met een ledenbestand van 150, een veelbelovende start gemaakt mogen we wel zeggen. Wij zijn blij met deze groei en verwelkomen ieder nieuw lid, want het spreekwoord luidt niet voor niets "hoe meer zielen hoe meer vreugd".

Ieder mens kan goed functioneren als hij omgeven is door goede vrienden. Wij als bestuur weten dat jullie, als leden van de Heemkundekring, ook goede vrienden zijn, die met ons meedenken en helpen de Kring in "Philippuslandt" goed op gang te houden. Als voorzitter is het mij een genoegen te constateren dat we de "trein" al aardig op de rails hebben staan, en dat hij zowaar al begint te rijden, werkgroepen worden opgericht, dia-avonden en lezingen zijn en worden gehouden en voorbereid etc. Het enige wat lang ontbrak was een "remise" of te wel een eigen onderdak voor de Kring, waar onze leden eens binnen kunnen lopen om foto's of ander materiaal te bekijken, of om gewoon eens een praatje te maken en waar we de bestuursvergaderingen kunnen houden. Tijdens de voorbereidingen voor het maken van dit blad is het ons eindelijk gelukt een zeer geschikte ruimte te vinden, nl. het Verenigingsgebouw van de Ned. Hervormde Kerk.

Wij als bestuur hopen dat u met veel genoegen deze eerste "cronicke" zult lezen.

De voorzitter
W.Blaak.

Notulen oprichtingsvergadering 26 januari 2001 in De Wimpel te Sint Philipsland.

Sint Philipsland, 29 januari 2001.

1 Opening.

Om 19.40 opent het lid van de initiatiefgroep Kees Overwater, als waarnemend voorzitter, de vergadering. Hij heet de aanwezigen van harte welkom op deze belangrijke bijeenkomst. Hij verzoekt de personen die het aanmeldingsstrookje nog niet hebben ingeleverd, dit alsnog te doen bij de dames achter in de zaal. Het is belangrijk om het aantal aanwezige leden te kennen.

2 Vaststellen leden- en presentielijst.

Hoewel het niet mogelijk was het aantal aanwezige leden precies vast te stellen, blijken er in ieder geval 37 leden present. In totaal hebben zich 84 leden aangemeld. Een prachtig begin!

3 Inleiding.

De voorzitter memoreert hoe een klein groepje mensen met belangstelling voor heemkunde op 14 april 2000 op initiatief van drs. Kees van Nieuwenhuizen bijeen kwam. Het waren behalve de initiatiefnemer Anita van Nieuwenhuizen, Rinus van Dijke en Henry Rijstenbil. Jan Kempeneers was die eerste keer verhinderd maar was er de volgende keer ook bij. Kees Overwater was de laatste die zich aansloot.

De initiatiefgroep v.l.n.r.: Jan Kempeneers, Kees van Nieuwenhuizen, Rinus van Dijke, Anita van Nieuwenhuizen, Kees Overwater, Henry Rijstenbil.

Omdat de meeste aanwezigen hem niet zullen kennen stelt hij zich eerst voor. In 1943 kwam hij voor het eerst in contact met Flipland toen hij er zijn praktijkperiode voor de landbouwschool doorbracht. In 1952 werd de band definitief gelegd toen hij trouwde met Nelly van Dijke van Bouwlust. Hij heeft later een aandeel gehad in de samenstelling van het Historisch Kadaster van Sint Philipsland.

De initiatiefgroep trad voor het eerst naar buiten op 9 november 2000 toen Jan Kempeneers een dia-avond verzorgde in De Wimpel. Er meldden zich toen al direct

fientallen geïnteresseerden zodat besloten kon worden om door te gaan met de voorbereidingen voor de oprichting van een kring.

De voorzitter gaat wat dieper in op de betekenis van heemkunde. Daarin wordt aandacht besteed aan de lokale zeden, gewoonten en geschiedenis, de overleveringen zowel in woord als schrift, de archeologie, de historische gebouwen en plaatsen en de geschiedenis van de economische activiteiten. De interesse ervoor is de laatste jaren sterk toegenomen. Misschien komt dat wel omdat de hele maatschappij in een enorm tempo verandert, er is telkens wel iets nieuws dat ons dagelijks leven beïnvloedt en waaraan we ons moeten of willen aanpassen. Onze kinderen leven in een volledig andere tijd dan wij destijds en we denken soms met weemoed terug aan de oude tijd toen het allemaal wat rustiger ging.

De heemkunde houdt natuurlijk niet op bij onze kinderjaren, wij willen verder terug in de geschiedenis, b.v. naar het eerste "Sinte Philipslandt" dat in 1487 werd ingedijkt in opdracht van Anna van Bourgondië. Het moest na de zware stormvloed van 1530 en 1532 worden opgegeven. Als één van de pioniers van de heemkunde in ons dorp heeft Jacob Reijngoudt in de 50-er en 60-er jaren onderzoek naar de resten van dit eerste dorp gedaan en hij heeft daarbij interessante zaken gevonden. Ook Jan Klompe is actief bezig geweest met de historie van ons dorp. Verder kennen we natuurlijk de uitvoerige activiteiten van Jan Kempeneers, waaronder zijn fotoboekjes. Wij willen hun werk voortzetten en uitbreiden en er de bewoners en anderen in publicaties over vertellen.

Voordat met de bespreking van de statuten wordt begonnen biedt de voorzitter zijn excuses aan de vertegenwoordigers van de zustervereniging "Halchterth" uit Halsteren en aan de heer A. de Klerk, consulent regionale geschiedbeoefening Zeeland, omdat hij hen bij het welkom niet apart heeft genoemd. Hij verwelkomt ze alsnog in het bijzonder.

4 Bespreking statuten.

De voorzitter gaat over tot de bespreking van de statuten waarin de regels over de gang van zaken in een vereniging worden vastgelegd. Onze statuten zijn opgesteld aan de hand van de statuten van de Heemkundige Studiekring Halsteren-Lepelstraat "Halchterth". Het gaat hierbij om de hoofdlijnen en niet over de uiteindelijke redactie. Die wordt in overleg met de notaris gemaakt. We gaan nl. naar de notaris om als vereniging rechtspersoonlijkheid te verkrijgen zodat we een betere basis hebben tegenover de gemeente, overheidsdiensten en overige partijen en bij het verkrijgen van subsidies, giften en legaten. Op elke tafel wordt een copie van het concept neergelegd.

Als naam van de vereniging wordt voorgesteld "Heemkundekring Philippuslandt", dit is de naam die in de vroegste documenten over het dorp wordt gebruikt. De bespreking van de hoofdpunten verloopt vlot. Op een vraag van de heer A. den Braber wordt geantwoord dat op de jaarvergadering in ieder geval ook een jaarverslag zal worden aangeboden. Het schema van aftreden, aan de orde gesteld door de heer L. Sinke, die een driejarige termijn suggereert, blijft na een korte discussie gehandhaafd op om de twee jaar. Als contributie wordt f 25,- per jaar per lid voorgesteld, voor het zgn. gezinslidmaatschap, dat voor twee leden geldt, f 35,-.

Het bestuur zal bestaan uit ten minste drie leden, het werkelijke aantal kan door de algemene vergadering worden vastgesteld. Voorzitter, secretaris en penningmeester moeten in functie worden benoemd. Voor onze vereniging wordt gedacht aan een bestuur van zeven leden. Een huishoudelijk reglement zal worden opgesteld.

5 Stemming.

De ontwerp-statuten worden bij acclamatie goedgekeurd. Het bestuur zal hiermee naar de notaris gaan om de definitieve tekst vast te stellen en onze aanvraag voor rechtspersoonlijkheid te behandelen.

6 Candidaatstelling en verkiezing bestuur

In de uitnodiging voor deze avond is een dringende oproep gedaan voor kandidaten. Behalve enkele leden van de initiatiefgroep hebben zich twee personen gemeld. Daarnaast is door ons een persoon benaderd voor het voorzitterschap. Alvorens de namen van de kandidaten bekend te maken, wordt een laatste oproep voor kandidaten gedaan, in het bijzonder voor een voorzitter en voor een 2^e secretaris.

Aangezien er zich geen nieuwe kandidaten presenteren worden de namen van de reeds eerder gemelde kandidaten genoemd. In de eerste plaats Wim Blaak voor voorzitter. Jan Kempeneers licht dit verzoek nog toe en daarna wordt door de voorzitter een brief van Wim Blaak aan de initiatiefgroep en de vergadering voorgelezen. Hierin uit hij zijn belangstelling voor de heemkunde doch stelt hij ook dat voor de functie eigenlijk een geboren Fliplander zou moeten worden gevonden. Pas als die zich onverhoopt niet zou melden is hij bereid de functie voor een jaar te aanvaarden. Na het voorlezen wordt de vergadering nogmaals om een kandidaat gevraagd doch niemand meldt zich. Daarmee wordt de candidatuur van Wim Blaak definitief.

De overige kandidaten zijn Kees Overwater voor secretaris, Bram Wesdorp voor penningmeester, Jan Kempeneers voor vice-voorzitter, Anita van Nieuwenhuijzen en Eric Goossen als leden. Bram Wesdorp is teamleider financiële administratie bij BAC COLOR in Steenberg. Eric Goossen woont sinds 1999 in AJP, is in Middelburg geboren en in Kloetinge opgegroeid. Zijn grootvader van vader's zijde kwam in 1898 uit Zeeuws Vlaanderen naar Tholen waar hij suiker/broodbakker was in de Hoogstraat. Hij zal zich in het bijzonder met de werkgroepen bemoeien. Nu er geen tegenkandidaten zijn opgekomen kan bij acclamatie worden gestemd. Dit laatste gebeurt, ondersteund door applaus.

De voorzitter richt zich daarna tot de heren Kees van Nieuwenhuizen, Rinus van Dijke en Henri Rijstenbil, de leden van de initiatiefgroep die zich niet kandidaat stelden voor het bestuur. Hij bedankt hen voor het genomen initiatief en verzoekt de vergadering met een applaus hetzelfde te doen.

De nieuwe bestuursleden worden daarna verzocht achter de tafel plaats te nemen. Aangezien de nieuwe voorzitter niet aanwezig is, houdt de waarnemend voorzitter de leiding.

7 Oprichting werkgroepen.

Eric Goossen krijgt nu het woord om een oproep te doen lid te worden van een werkgroep. Het werk voor de Heemkundekring gebeurt nl. in werkgroepen. Hoeveel dat er zullen worden en hoeveel onderwerpen zullen worden aangepakt is nu nog niet precies te zeggen, dat hangt veel af van de interesses onder de leden. We denken voorlopig aan de volgende onderwerpen (in alfabetische volgorde): archeologie, brandweer, dialect, genealogie, lokale geschiedenis, historisch kadaster, klederdrachten, koninginnedag, monumenten zoals de Nederlands Hervormde Kerk, de oude begraafplaats en de molen, militairen en het verzamelen en archiveren van oude foto's. Voor die werkgroepen zijn ook weer leiders nodig. Hij hoopt dat velen zullen meewerken want zonder werkgroepen kan de vereniging niet functioneren. Men kan zich melden in de pauze.

Alvorens te pauzeren krijgt de heer Anton van Oost, vertegenwoordiger van de Heemkundekring "Halchterth", het woord. De kring "Halchterth" werd in 1981 opgericht en zij begon met 3 bestuursleden en 12 leden. In 1986 waren dat 30 leden en 30 donateurs. In 1987 werd met werkgroepen met eigen leiders, begonnen. Hij ondersteunt dan ook van harte de oproep en het voorstel van de heer Goossen. In dat jaar verscheen ook het eerste jaarboek, in een oplage van driehonderd en werd er begonnen met een opgraving, t.w. 't Waterhuisje'. Dit laatste heeft de vereniging veel publiciteit bezorgd. Het ledental steeg naar 80 en dat van de donateurs naar 50. In 1989 werden dat 125 leden en 56 donateurs.

Al die jaren had de kring geen vast onderkomen, er werd op verschillende plaatsen vergaderd en de spullen die van lieverlee waren verzameld of ontvangen konden niet op een vaste plaats worden opgeslagen. In 1990 waren er 140 leden en 50 donateurs, in 1992 meer dan 200 leden. In 1995/'96 stelde de gemeente Halsteren een eigen onderkomen ter beschikking, het Heemhuis Groenendaal. Het moest wel helemaal opgeknapt worden en dat werd met eigen leden gedaan. Een eigen onderkomen is heel erg belangrijk!

In 1998, toen de gemeente Halsteren werd toegevoegd aan de gemeente Bergen op Zoom werd het boek 'Halsteren Monument' uitgegeven. Toen schoot het ledental ineens door naar 300 leden, in 2000 waren dat er 360, waaronder ook een aantal Zeeuwen. Momenteel zijn er 375 leden, er is dus een constante groei. Met vijftien zusterverenigingen uit de omgeving zijn wederzijdse abonnementen/lidmaatschappen afgesloten.

Problemen zijn er genoeg geweest. Om er enkele te noemen: een bestuur van drie personen bleek te klein, het innen van de contributie ging moeizaam (het loopt nu beter met accept-giro's), er is nog steeds geen evenementencommissie, er zijn nog steeds te weinig actieve leden, het bestuur wilde soms teveel tegelijk beginnen.

Gelukkig zijn er ook successen geboekt, zoals: opgravingen, tentoonstellingen, het opknappen van het Heemhuis, Open dagen, de uitgifte van jaarboeken. De oplage daarvan groeide van 300 naar 1600 stuks. Het geeft veel publiciteit en extra inkomsten.

Er is in Halsteren ook een redactie-commissie voor de uitgaven en een bezorgingswerkgroep om postzegels te besparen. Schenkingen moeten schriftelijk worden vastgelegd om latere moeilijkheden te voorkomen. Hetzelfde geldt voor zaken die in bruikleen worden ontvangen. Belangrijk is ook de spullen te verzekeren. Het viel de heer Van Oost tegen dat de gemeente geen vitrines te vergeven had. Een eigen onderkomen is buitengewoon belangrijk, niet alleen voor het opbergen van eigendommen maar ook voor samenkomsten enz.

Van de werkgroepen is in Halsteren die voor genealogie de belangrijkste, verder is er een voor fotografie en archivering omdat veel moet worden vastgelegd en bewaard. Ook de werkgroep Publiciteit is belangrijk.

Tenslotte attendeerde de heer Van Oost de nieuwe heemkundekring op enkele bijzondere punten om misschien te onderzoeken, t.w. de mogelijke doortocht van de Vikingen en de Zeeslag op het Slaak. Het eerste punt is misschien wel wat ver gegrepen maar de grote overwinning van de Zeeuwen op de Spanjaarden in de slag op het Slaak heeft vergaande gevolgen gehad voor het verloop van de 80-jarige oorlog en waarschijnlijk ook voor het Spaanse wereldrijk. Hier ligt een prachtig onderwerp voor studie door de Heemkundekring.

De heer Van Oost besloot zijn interessante betoog met de beste wensen voor de nieuwe kring, hij zegde namens "Halchtherth" alle mogelijke hulp en samenwerking toe. Het zal in het begin wat moeilijk zijn, een aftasten, maar er zijn mogelijkheden genoeg om advies te krijgen, zowel van de provincie als van naburige zusterverenigingen.

Hierna kreeg de heer Brusselaars, vice-voorzitter en hoofd werkgroep publiciteit van "Halchtherth" het woord. Hij overhandigde enkele uitgaven van zijn vereniging en hij benadrukte nogmaals het belang van een werkgroep fotografie en archivering. Hij stelde een ruilabonnement voor van de wederzijdse uitgaven en hij haakte daarna, in zijn functie van regio-coördinator van de vereniging "Terebinth", in op wat eerder gezegd was over de begraafplaats. Ook op dat gebied zegde hij hulp en ondersteuning toe.

Beide heren werden door de voorzitter met woorden en door de aanwezigen met hartelijk applaus, bedankt. Kees Overwater vervolgde met een oproep aan de aanwezigen om suggesties te doen voor een eigen onderkomen van de nieuwe kring. Jan Kempeneers deelde mee dat hij al over veel gegevens over de Slag op het Slaak beschikte en dat er zeker grote aandacht aan zou worden besteed.

In de pauze besprak Eric Goossen de werkgroepen met de daarvoor geïnteresseerden en noteerde hij de mensen die actief mee wilden doen. In de pauze was verder gelegenheid tot het betalen van contributie.

8 "Het huis van dijkbaas Cent den Braber" door Jan Kempeneers.

Na de pauze kreeg Jan Kempeneers het woord. Hij sprak in de eerste plaats tot de leden van buiten het dorp, te beginnen met de heer Sinke en zijn echtgenote. De heer Sinke was in 1953 hier gemeente-ontvanger, hij verrichtte toen belangrijk werk voor Flipland en haar bevolking. Behalve mw. Jasperse-Hiemstra uit Terneuzen waren er ook verscheidene leden uit Tholen, kortom teveel om allemaal persoonlijk te noemen.

Jan Kempeneers vervolgde met zijn lezing over het huis Voorstraat 54 en zijn bewoners, w.o. dijkbaas Cent den Braber. De geschiedenis werd gevolgd van de bouw in 1656 tot heden. Vooral voor de echte Fliplanders gaven bekende namen vaak aanleiding tot hilariteit.

9 Rondvraag

De eerste vraag komt van de heer Brusselaars uit Halsteren en betreft de door Jan Kempeneers gebruikte uitdrukking "hij kreeg bloed voor 't hart". Volgens Jan betekent dit "hij kreeg medelijden". De uitleg ging uiteraard gepaard met de oproep bijzondere uitdrukkingen te noteren en door te geven.

Rianne Kunst-Kempeneers vraagt of het niet verstandig zou zijn om deel te nemen aan de Braderie die in juni gehouden zal worden. Eric Goossen zal hierover contact opnemen met de Braderiecommissie.

De heer Van Oost merkt op dat de verhouding passieve leden: actieve leden meestal zeer ongunstig is. Jan Kempeneers besluit de rondvraag met het verzoek of vrijwilligers zich willen aanmelden voor hulp bij werk op de oude begraafplaats, b.v. reparatie aan grafstenen van overledenen waar geen familie meer van is.

10 Sluifing

Om 10.30 besluit de waarnemend voorzitter de zeer geslaagde vergadering.

-0-

Nieuws van het bestuur.

Helaas moeten we in ons eerste nummer reeds melden dat ons lid de heer W. François te Kruijningen op 15 september 2001 is overleden. Wij wensen zijn vrouw M.D. François-Kempeneers en haar kinderen van harte sterkte toe.

Sinds de oprichting heeft het bestuur vijf keer vergaderd, om de beurt bij één van de bestuursleden thuis. Er werd een veelheid aan onderwerpen behandeld waarbij het punt 'huisvesting' op elke vergadering aan de orde kwam. Gelukkig is er nu eindelijk een oplossing voor gevonden, nl. in het Verenigingsgebouw van de Hervormde Kerk. Hier zal het bestuur en de werkgroepen kunnen vergaderen en

misschien is het mogelijk ook voor de leden iets te organiseren om de banden met hen wat aan te halen. Er zal altijd wel iets te vertellen of te tonen zijn.

Eén van de eerste zaken die moest worden geregeld was het opstellen en vastleggen van de statuten. Dank zij een vlotte medewerking van notaris Knook konden ze reeds op 8 maart worden gepasseerd. Ze werden daarna ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 22.047.800 en ook ingediend bij de belastingdienst i.v.m. een regeling voor giften en successiebelasting. De heer Sinke was zo vriendelijk ons daarop attent te maken.

Onze penningmeester heeft een eenvoudige eerste begroting gemaakt en een aanvraag voor subsidie bij de gemeente ingediend. Deze subsidie t.b.v. f 1500 is inmiddels ontvangen.

Eén van de activiteiten van de kring zal bestaan uit het interviewen van leden van de oudere generatie Fliplanders om daarmee te trachten de jongste historie vast te leggen. Een overleg daarover met Radio Zeeland is jammer genoeg niet tot stand gekomen. Wel is een minidisc recorder beschikbaar gekomen om de interviews af te nemen.

Enkele leden van het bestuur bezochten de tentoonstelling " de Twintiger Jaren van de Twintigste Eeuw ter gelegenheid van het twintig jarig bestaan van onze zustervereniging Halchtert uit Halsteren. Een bezoek van de andere leden kon op het laatste moment niet doorgaan. Wij stellen een nauwe samenwerking met zusterverenigingen zeer op prijs en we hopen dat de pogingen om tot de oprichting van een kring op Tholen te komen, succes zullen hebben. Een verslag van het bezoek is apart opgenomen. Enkele vrijwilligers, waaronder ook Jan Kempeneers hebben een begin gemaakt om de oude begraafplaats een beter aanzien te geven. Enkele graven, w.o. dat van Ds. Van Dijke, zijn gerestaureerd. Door dit onderhoudswerk was het mogelijk het kerkhof op de Monumentendag op een verantwoorde wijze open te stellen voor bezoek.

Te Anna Jacobopolder werd een dia-avond gehouden die door ong. 55 personen werd bezocht en waarop zich twee nieuwe leden aanmeldden. Op 5 september werd ook voor de plaatselijke afdeling van de Bond van Plattelandsvrouwen een dia-avond gehouden. De grote voorraad dia's van Jan Kempeneers was daarbij een welkome bron.

Het opzetten en tot activiteit brengen van de voorgenomen werkgroepen heeft veel tijd in beslag genomen. Ook de vacaties hebben daarbij voor vertraging gezorgd. Hoewel er veel belangstelling is voor de groep archeologie en dan speciaal voor het eerste Flipland, zal het misschien niet mogelijk zijn daar opgravingen naar te doen omdat het terrein onder de Monumentenwet valt. Begin oktober zal hierover overleg zijn met de Provinciaal Archeoloog. Een speciale werkgroep werd opgericht om de herdenking van de Watersnoodramp van 1953 voor te bereiden en te organiseren.

Veel aandacht wordt besteed aan het behoud van het Gemeentearchief. De Gemeente heeft plannen om in het nieuwe gemeentehuis geen archief onder te brengen maar het naar Middelburg te verplaatsen. Wij vinden dit een slecht plan en wij hebben dat dan ook schriftelijk bij B&W en de Gemeenteraad kenbaar gemaakt. Wij verwachten hierover nog een gesprek met B&W te hebben.

Over de zeer geslaagde deelname aan de Braderie en over de Monumentendag wordt elders in deze Kroniek gerapporteerd. Tot slot kan germalen worden dat de kring op 1 oktober precies 150 leden heeft, t.w. 116 gewone leden en 34 gezinsleden.

-0-

Verslag Braderie 23 juni 2001

Op 23 juni werd de jaarlijkse Braderie op Flipland gehouden. Deze gelegenheid werd door 'Philippuslandt' aangegrepen om onze kring wat meer bekendheid te geven en om te trachten enkele nieuwe leden te werven.

's Morgens om half tien liepen de eerste bezoekers al over de Fliplandse Braderie en meteen begon de belangstelling al voor onze stand. We waren er trots op dat we in ons nog jonge bestaan al zo'n nette stand hadden kunnen opstellen.

Onze bestuurslid Bram Wesdorp, had voor een aantal foto's gezorgd en met de Fliplandse korenmolen "De Hoop" als blikvanger lagen allerlei foto's, boeken, een knipselboek en twee fotoalbums uitgestald op de velours overgordijnen van Anita.

's Morgens waren het Eric, Anita, Wim en ondergetekende die het publiek te woord stonden. Ook echtgenoot Mathijs van Nieuwenhuijzen kwam vrouw Anita nog bijstand verlenen. Omdat we goed bemand waren konden we om beurten een rondje over de Braderie doen. Onze voorzitter Wim Blaak had na de middag andere verplichtingen in de Randstad, maar ook toen was de bemanning door bovengenoemde personen ruim voldoende.

Gedurende de ochtend was het een beetje bewolkt met een aangename temperatuur en na de middag konden we zelfs volop genieten van de heerlijke zomerzon. Tegen de klok van 9.00 uur werd door Eric, zijn vrouw - die overigens ook menig uurtje de stand bemande - en mijn persoon alles ingepakt en ingeladen in de auto van Eric, die mijn spulletjes keurig thuisbezorgde.

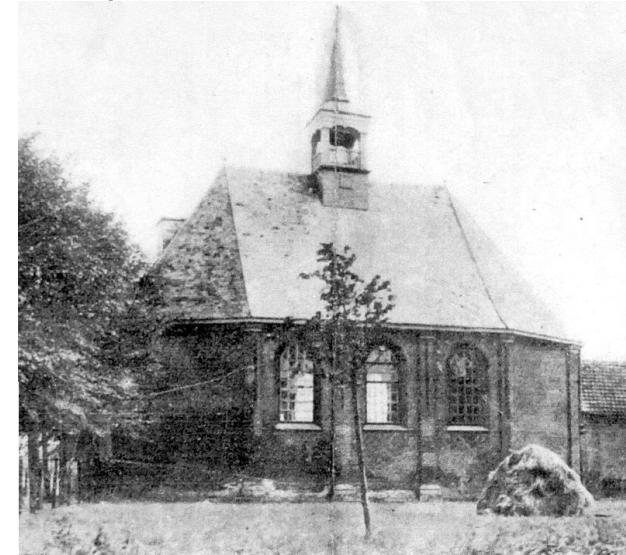
Wat hebben we een bezoekers gehad. Wat werd er met veel enthousiasme naar de foto's gekeken. Aanvankelijk waren er niet zoveel kopers, maar later viel het toch nog mee. Helemaal niet erg dat we foto's over hebben. Die zijn voor de volgende Braderie! Spontaan zei de vrouw van Mariën van der Reest uit de Korte Schoolstraat tegen Eric: Mag ik een vrijwillige bijdrage leveren: Eric: "Natuurlijk". En ze stopte Eric haar gift in zijn hand. Wat werd er gebladerd in de knipsels en fotoboeken. Alles had de belangstelling van de bezoekers. Soms was het dringen, soms even stil. Ook de verkoop van de boeken viel niet tegen. We zullen zeker vragen of we van het gemeentearchief een klassenfotoboek krijgen voor onze bibliotheek.

Met veel genoegen en een dankbaar gemoed kunnen we terugzien op onze eerste stand op de Fluplandse Braderie.

Jan Kempeneers

-0-

Verslag Monumentendag

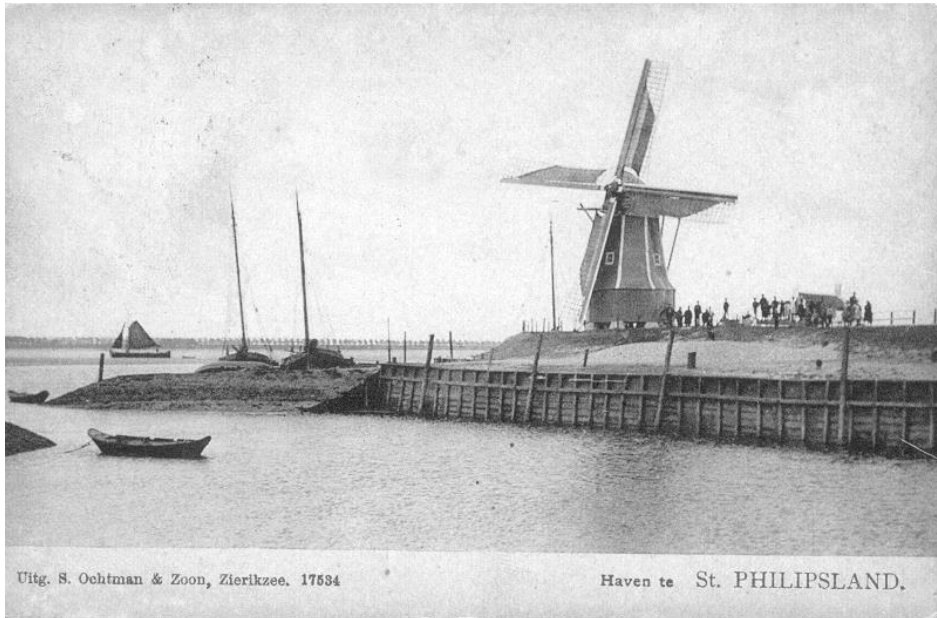

De Nederlands Hervormde Kerk

Laat Sint Philipsland dan niet rijk zijn aan monumenten, maar de fraaie dorpskerk uit 1668 en de korenmolen "De Hoop", die in 1724 werd gebouwd, tellen echt wel mee op de Thoolse monumentenlijst. Er was dan ook alle reden toe om mee te doen met de 'Open Monumentendag'.

Op zaterdag 9 september was het zover en opende ook Sint Philipsland de deuren van haar cultuurbezit. Na meerdere bijeenkomsten te Tholen onder leiding van de heer Willem Heijbroek, die ook deze keer weer dit jaarlijkse festijn coördineerde, heeft de Heemkundekring "Philippuslandt" gemeend dit voor ons dorp op zich te nemen. Het was trouwens niet de eerste keer dat Flipland mee deed, in vorige jaren zette met name mevr. Rina Timmers-Punt zich daarvoor in. Zij kreeg wel een aantal bezoekers, maar het is nu gebleken dat voorbereiding in eigen kern in georganiseerd verband een beter resultaat afwerpt.

Bestuursleden van de kring en ook Rina Timmers hadden zich vooraf beschikbaar gesteld om in de Hervormde Kerk en op de begraafplaats aan de Deensestraat om beurten aanwezig te zijn. Molenaar Jan Reijngoudt stond de bezoekers van de molen te woord. Bezoekers van beide monumenten werden ook van documentatie voorzien. Bovendien werd in de Hervormde Kerk om beurten het kerkorgel en het clavecimbel van Peter Hoek bespeeld door de organisten Cees Bakker, Sam Everaers en Jan Simon Huijser. Het bleek dat ook de foto-expositie wordt gewaardeerd.

De molen met daarachter "het Wachtje" in 1906

We kunnen niet zeggen dat het storm gelopen heeft, maar met in totaal circa honderd bezoekers over de drie opengestelde locaties was het comité dik tevreden. Die tevredenheid was er tot genoeg van de organisatoren ook bij de bezoekers. Jammer genoeg konden de wieken van de molen niet in beweging worden gebracht omdat onze molenaar de molen niet meer kan omkruien naar de gewenste windrichting. Het draaibare deel van de molen is namelijk vast gezet en is dringend aan restauratie toe. Hopelijk zal de gemeente Tholen snel in de buidel tasten om dit voor Sint Philipsland zo beeldbepalende monument te restaureren.

Ik heb de oude begraafplaats aan de Deensestraat even terloops genoemd. U zult zich mogelijk afvragen of dat wel een monument is. Voor mij is het dat zeker wel. Als ik langs de oude graven loop dan ben ik steeds weer van mening dat ook deze 130 jaar oude begraafplaats met een aantal graftekens, die meer dan 100 jaar oud zijn een cultuurhistorische waarde bezit. Ik zal daar in een apart artikeltje nog iets verder op ingaan.

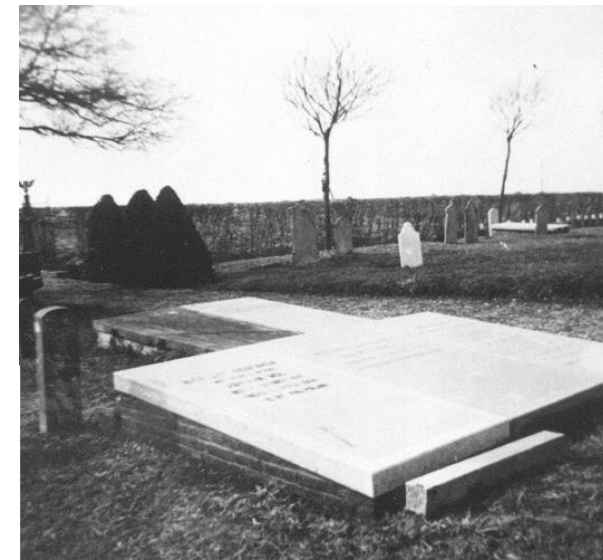
Wat "Open Monumentendag" betreft, we hopen u Deo Volente in 2002 in nog grotere getale te ontmoeten!

Jan Kempeneers

-0-

Begraafplaats als cultuurbezit.

In de "Conditie en Voorwaerde" van het verkavelen van de nieuw bedijkte schorren van "Sinte Phillipslant", opgemaakt in augustus 1646, komen we de volgende alineas tegen: *"Ende sullen de heeren Ambachtsheeren tot behouwe van dorp ende kerckhoff etc. ontrent den sluijs offsteken thien gemeten, subject alle contribut, uitgenomen het kerckhoff dat sal wesen vrije vroone groot een gemet, 't geen d' Ambachtsheeren van haer portiën naar rate op haer cavelinge sal afgetrocken werden"*.

Op de hierboven afgedrukte foto is uiterst links een gedeelte van het toegangshek aan de Oostdijk te zien. Abraham Mol maakte deze foto waarschijnlijk in 1945 van de liggende grafzerken van broer Adriaan en zijn ouders. Op de achtergrond zien we een rij paaltje van kindergraven. Langs de ligusterhaag werden tot 1964 jonge en levenloos geboren kinderen begraven.

Vanaf 1829 werden de gemeenten van meer dan 1000 inwoners verplicht om begraafplaatsen buiten de bebouwde kom aan te leggen. Na herhaaldelijk aandringen van de geneeskundige inspectie in Zeeland gebeurde dat te Sint Philipsland pas in 1871. Na meerdere epidemieën van pokken en cholera was het niet meer verantwoord om rond de kerk te begraven. De sloten en de kerkput rondom het kerkhof waren een bron van besmetting. Gebrek aan financiën was de reden van gedurig uitstel. Een geldlening,

Hieruit kan worden afgeleid dat meteen nadat de eerste bewoners zich op het nieuwe eiland vestigden, een kerkhof is aangelegd. De bouw van de kerk volgde in 1668 (de huidige pastorie werd pas in 1873 gebouwd). Met het optekenen van de doden, die rond de kerk begraven werden, begon men pas in 1704. In de collaterale successieboeken moest vanaf die tijd aangetekend worden wat de betreffende familie had betaald voor het begraven van hun dode. Een betrekkelijk gering aantal personen werd in de kerk begraven.

groot 1000 gulden, van raadslid Abraham Mol, landbouwer op de boerderij "Hooge Bomen", bracht uitkomst. Daarmee kon een stuk grond, groot 39 are, van Jacobus Stols in de Henriëttepolder worden aangekocht en als begraafplaats worden ingericht. Stols vroeg daar 1300 gulden voor, maar de gemeenteraad wist daar nog 250 gulden op af te dingen. De totale kosten van de nieuwe begraafplaats werden begroot op 2000 gulden. Deze locatie achtte men het meest geschikt omdat de hoogte van het maaiveld er belangrijk hoger was dan in de Oude Polder. De ingang kwam met een opril aan de Oostdijk. Frans Geense bouwde er een lijkenhuisje voor 268 gulden en een brug voor 111 gulden. Bij de brug kwam een metalen toegangshek. Het toegangspad en de paden op de begraafplaats werden verhard met schelpen, die schipper Marinus Faasse mocht leveren voor 1 gulden per kubieke meter.

Op 18 mei 1871 stierf het drie maanden oude dochtertje Bertha van Gilles Kempeneers en Jacoba Pleune. Zij was de eerste die op deze begraafplaats werd begraven. Lena Hogerwerf uit Anna Jacobapolder, 63 jaar oud, werd op 5 juni begraven op vak 2. Op 10 juli werd het drie maanden oude dochtertje van Jan Willem del Campo op vak 1 ter aarde besteld. Het grootste deel van de gestorvenen, zoals ook het dochtertje van Gilles Kempeneers, werd op het vak van de Diaconie begraven. De helft van de begraafplaats is in de jaren '20 van de vorige eeuw opgehoogd. In 1925 werd dit opgehoogde deel in gebruik genomen en het was in 1962 vol. Op een nieuw aangelegde kavel aan de oostzijde was ruimte tot 1974. In datzelfde jaar werd de begraafplaats aan de Zijpestraat in gebruik genomen. Het zou te ver voeren hier nog breder op in te gaan.

Kortgeleden was op de Open Monumentendag de oude begraafplaats aan de Deensestraat opengesteld voor het publiek. Het bestuur van de Heemkundekring heeft dit gedaan omdat het van mening is dat het een plaats betreft waar iedere oorspronkelijk Fliplandse familie mee verbonden is. Van ieder van hen liggen er voorouders en/of familie en het lijkt toch de moeite waard om op zo'n dag de begraafplaats te bezoeken. Dat is ook een reden voor de kring om meer aandacht aan de begraafplaats te besteden en wat te doen aan de verwaarloosde toestand waarin een aantal gedenktekens nu verkeert. Het is beslist niet onze bedoeling om dit alles heel snel af te hebben. Integendeel. Een begin aan het herstel is reeds gemaakt en wij zouden het zeer op prijs stellen dat zich nog enkele vrijwilligers bij ons aansloten. We kunnen dus denken aan een werkgroepje dat

elke week enkele uren beschikbaar heeft om kleine reparaties, het schoonmaken van een steen e.d. te verrichten. Met name denken we dan aan graven waar geen familieleden meer van zijn. Gedenktekens waar nog wel familieleden van zijn zouden we kunnen adviseren en eventueel hulp kunnen bieden. Met elkaar kunnen we dat bespreken. Ons hoofddoel is om de monumenten op de oude begraafplaats voor verval te behoeden. Dan zal deze begraafplaats ook vast en zeker meer in de belangstelling komen te staan. Mocht u genegen zijn om daarbij te helpen, dan zou dat zeer op prijs worden gesteld. U kunt zich aanmelden bij ondergetekende.

Jan Kempeneers.

-0-

De werkgroepen

Eén van de belangrijkste activiteiten van een Heemkundekring is het onderzoeken en vastleggen van de plaatselijke historie. Tegen de zomer was na een enquête duidelijk dat gelukkig veel van de leden zich daarvoor interesseerden en mee wilden doen aan één van de mogelijke onderzoeken. Uiteindelijk is een Kring zonder dat een saai en niet levende bedoening.

Uit de enquête kon worden vastgesteld dat voldoende leden beschikbaar waren voor de start van de werkgroepen:

301	Archeologie	11	deelnemers;
302	Genealogie	7	" ;
303	Dialect	7	" ;
304	Lokale Geschiedenis	13	" ;
305	Historisch Kadaster	8	" ;
306	Fotowerkgroep	4	" .

Al met al een tot vreugde stemmend aantal deelnemers. De eerste werkgroepvergadering vond plaats op 19 september 2001 in De Wimpel. Dat was min of meer een oriëntatieavond op het begrip Genealogie met een demonstratie op de pc's van Jan Kempeneers. De groep heeft inmiddels vergaderdata en tijdstippen afgesproken en gaat zich beraden welk onderzoek men wil aanvatten.

Dan is het extra fijn dat de Kring per 1 oktober 2001 kan beschikken over het Jeugdgebouw van de Ned. Hervormde Kerk in Sint Philipsland, een mooie ruimte en centraal gelegen. De installatie van de pc is daar mogelijk, evenals de opslag van enig (lees en onderzoek) materiaal

Het is de bedoeling dat met alle werkgroepen in oprichting dit jaar nog gesproken wordt om zo mogelijk tot een start te komen. Onder andere is – op veler verzoek – een werkgroep Lokale Geschiedenis nader vorm gegeven in een werkgroep " 50 jaar herdenking Ramp van 1953" (codenr. 307).

Het is verheugend te constateren dat de Kring leeft!

Eric Goossen,
Bestuurslid en verantwoordelijk voor de opstart van de werkgroepen.

-0-

Cornelis Walraven: een Limburger op Flupland

Door J.J. Heijboer Azn. 694

Veel Zeeuwen, ook in 'ons' deel van de provincie, hebben voorouders uit andere delen van het land of zelfs uit het buitenland. Dat geldt ook voor mij. Eén van mijn 'verre' voorouders, die ik overigens deel met vele anderen, was Cornelis Walraven uit Maastricht. Hij leefde hier in de tweede helft van de 17e eeuw, dus niet zo lang na de inpoldering van 1645. Op 25 september 1667 trouwde hij in Maastricht, na ondertrouwd te zijn in Sint Philipsland, met Cornelia van de Luyster.

Hij speelde in zijn leven een belangrijke rol in het plaatselijke bestuur van het dorp. Hij staat ook bekend als koopman en als winkelier. Uit het notarieel archief van Bergen op Zoom blijkt dat hij een 'cromsteven schuit' bezat, die hij in 1682 verkocht. Deze gegevens steunen de conclusie dat hij ook in de scheepvaart actief was.

Tijdens een bijna verregende vakantie in Limburg was ik in de gelegenheid om het archief in Maastricht te bezoeken. Uiteraard ging ik op zoek naar de doopgegevens van mijn voorvader Cornelis Walraven, die ik echter niet vond. Wel vond ik zijn huwelijk en een andere Cornelis Walraven, die misschien zijn vader zou kunnen zijn. Deze tweede Cornelis was aanvankelijk "maasschipper". Ik had uiteraard geen idee wat een maasschipper was, maar in het boek 'Limburgse Voorouders' vond ik de volgende omschrijving:

"Maasschippers" waren geen kleine beurtschippers, maar kooplieden, die kapitaalkrachtig waren, zoals de bouwstijl van hun huizen aantoonde. Men vindt ze terug in de archieven van alle plaatsen langs de Maas, niet alleen bij gelegenheid van dopen, huwelijken en overlijdens, maar ook verwickeld in processen".

Daar was ik uit mee. Ik was en ben nog steeds niet in staat om alle archieven langs de Maas te raadplegen om de doop van mijn voorvader Cornelis Walraven te achterhalen. Het is ook mogelijk dat hij helemaal niet gedoopt is. Voorlopig ga ik er maar vanuit dat de jongste Cornelis de zoon is van de oudere, totdat het tegendeel uit de archieven blijkt. Gezien de beroepsactiviteiten van deze twee, lijkt mijn hypothese vooralsnog verantwoord. Jammer genoeg heb ik echter ook de doop van de oudere Cornelis niet terug kunnen vinden. Hij zou de zoon kunnen zijn van Johannes Wal(g)ravens maar ook dat staat niet onomstotelijk vast. De vernoeming van kinderen steunt deze veronderstelling echter wel.

Naast de grote mobiliteit van deze maasschippers, maakte de overgang van het Katholicisme naar het Protestantisme in deze periode de zaak nog ingewikkelder. In deze periode zie je dat kinderen wel eens twee keer werden gedoopt of soms helemaal niet. Ook vind je dat kinderen uit hetzelfde gezin in verschillende kerken werden gedoopt. De zaak wordt nog gecompliceerder als je ontdekt dat Maastricht in deze periode een uitzonderlijke lappendeken was van verschillende rechtsgebieden. Gedeeltelijk ressorteerde de stad onder de Luikse schepenbank van Sint Pieter, gedeeltelijk onder het Brabantse graafschap Vroenhof en verder behoorden gedeelten tot de heerlijkheid Tweebergen. Het grootste deel van de stad was gemeenschappelijk eigendom van de hertog van Brabant en de Luikse prins-bisschop. De inwoners waren Brabanders of Luikenaren. De nationaliteit van een kind werd bepaald aan de hand van de nationaliteit van de moeder. Het is dus mogelijk dat onze twee Cornelissen Luikenaren waren. Al met al een nog niet opgeloste puzzel en dat maakt genealogisch speuren juist interessant.

Hieronder vindt u enkele gegevens uit de kwartierstaat van mijn vader: Adriaan Willem Heijboer. Aanvullingen en / of correcties op deze gegevens zou ik zeer op prijs stellen en ik wacht ze dan ook met spanning af.

Mijn voorvader Cornelis Walraven werd vrijwel zeker in Maastricht geboren, hoewel zijn geboorteakte er niet werd gevonden. De datum van zijn overlijden is ook niet bekend, maar het was in ieder geval vóór 2 augustus 1695.

Cornelis was pachter van de Noordhoeve van 1671 tot 1675, schepen van 1679 tot 1682 en schout en ook dijkgraaf van 1682 tot 1690.

Hij ondertrouwde op 17 september 1667 op Sint Philipsland, maar zijn huwelijk met Cornelia van de Luyster op 25 september 1667 vond plaats in Maastricht, met attestatie van 'Philippelandt'.

Cornelia was een dochter van schout Huybrecht Lambrechtse (Eggebeen) en Neeltie(n) Leenders, soms genoemd Nelken Lijnders. Deze Huybrecht was een zeer voortvarend man en hij heeft zich in enkele jaren een invloedrijke positie en een vermogen kunnen verwerven.. Cornelia werd te Sint Philipsland geboren en zij overleed daar op 14 december 1713. Het echtpaar woonde in de Voorstraat in wat nu nr. 50 is. Cornelis dreef daar een winkel waar hij kruidenierswaren en garen en band verkocht. Cornelia hertrouwde te Sint Philipsland na het overlijden van Cornelis, op 7 oktober 1695 met Gabriël Mouwe, geb. te Oud-Vossemeer. Zij werd vermeld als lidmaat te Sint Philipsland in 1667 en van 1686-1688.

De vermoedelijke vader van Cornelis is Cornelis Walraef/Walraven. Deze werd geboren te Sint Pieter, een Luiks gebied ten zuiden van Maastricht en hij overleed ná 1660. Hij was 'maasschipper' van 1632 tot 1648 en 'gardenier' ná 1648. Tussen 1632 en 1642 verhuisde hij naar Maastricht. Hij wordt vermeld als lidmaat van de kerk van 1632 tot 1660. Op 5 december 1648 was hij poorter van Maastricht, hij werd toen toegelaten tot het 'gardeniersambacht'. Hij behield de Luikse nationaliteit.

Cornelis huwde vóór 1642 vermoedelijk met Maria Symon, misschien afkomstig uit Sint Pieter. Hij liet in ieder geval in Maastricht twee kinderen dopen nl. Pieter op 6 augustus 1642 en Laurens op 5 februari 1649; op 4 oktober 1665 werd Pieter vermeld als 'maesschipper' en koopman.

Er is ook sprake van een Margarita Walraven, jongedochter van Maastricht; zij huwt op 10 februari 1658 te Maastricht met Conrad. Vermazen van Nijmegen, die ook 'coopman ende Maesschipper' was.

De vader van Cornelis Sr. Was misschien Johannes Wal(g)ravens die op 21 oktober 1590 te Sint Pieter (RK) huwde, vermoedelijk met Gertrudis Maes. Kinderen uit dit huwelijk waren (o.a.): Johannes gedoopt 5 augustus 1591, Petrus gedoopt 10 oktober 1593 en Laurentius gedoopt 1 september 1603. Deze kinderen werden gedoopt in de Rooms Katholieke kerk te Sint Pieter.

Bronnen:

'Limburgse voorouders. Handleiding voor genealogisch onderzoek in Limburg' door R. de La Haye (Maastricht, 1994);

'Kadastrale Atlas van Zeeland 1832. Sint Philipsland waarin opgenomen het historisch kadaster 1645 – 1832' onder redactie van O.W. Hoogerhuis e.a. (Middelburg, 1992);

Notarieel Archief Bergen op Zoom
Gemeentearchief Tholen (DTB – gegevens);
Gemeentearchief Maastricht;

Het pand Voorstraat 54 ofwel 'het huis van dijkbaas Cent den Braber'

Door Jan Kempeneers

Historie van het pand

Bij het onderzoek naar de historie van een oud pand komen vaak in het vergeefboek geraakte feiten weer boven water. Dat was ook het geval bij het huis aan de Voorstraat dat nu nr. 54 draagt en dat één van de oudste woningen van Sint Philipsland is. De eerste transactie van een bebouwing op dit erf vond plaats in 1655 en die had betrekking op de verkoop van een keet. Deze werd in 1656 en 1661 nogmaals verkocht. De keet werd gelokaliseerd als: ten noorden: Emanuel Jobsen van Vrijberghe; ten oosten: de Voorstraat; ten zuiden: de zeedijk en ten westen: de Achterstraat. De grond was in die tijd nog eigendom van de Ambachtsheer, de eigenaar van de opstal betaalde erfpacht.

Na 1661 liet deze Ambachtsheer, Geerart van der Nisse, Heer van Kruiningen, op dit erf een huis bouwen dat in 1664 verkocht werd aan Matijs Reiniers. In 1755 wordt bij de verkoop ook het erf genoemd en in 1767 wordt er voor dezelfde prijs een schuur bij verkocht. Toen Cent den Braber dit huis met schuur en erf in 1825 kocht, was de rest van de kavel nog onbebouwd. Kort na 1860 werden er twee huisjes opgebouwd die aan de Achterweg grensden en vervolgens bouwde Cornelis Faasse een woning achter Voorstraat 54. Kort na 1900 was met de bouw van het woon/winkelpand van Dirk Vermeij en daarachter zijn timmermanswerkplaats de kavel vol.

De vroege bewoners.

In 1655, tien jaar na de bedijking, verkocht Emanuel Jobsen van Vrijberghe, namens Adriaan Franssen Pijck op deze plaats 'een keet' voor ruim £ 48.6.8 (£ 1.- = 1 pond Vlaams, ong. 6 gulden). Emanuel bleef wel het recht houden om via een gang of pad door de hof, water te halen. Jacob Jobse, gehuwd met Catelijinken Frans (de Wolf) was de koper. Omdat ze aan de zeedijk woonden noemde deze familie zich kort daarop 'Van Dijke' (Dit is een andere familie Van Dijke dan de ons nu bekende). Nadat deze 'keet' nog enkele malen van eigenaar was verwisseld, werd op 11 maart 1664 een huis, dat inmiddels op deze lokatie was gebouwd, verkocht door schout Hubrecht Lambrechtsz. Hij deed dat namens Gerard van der Nisse, Heer van Kruiningen voor £ 75.- Vlaams aan Mathijs Rijniers. Deze huwde te Sint Philipsland op 29 december 1658 Teuntje Pieters, jonge dochter van Zevenbergen. Mathijs verkocht het vier jaar later voor dezelfde prijs aan Jan Willems Verbiest, die het op zijn beurt in 1672 weer van de hand deed aan Pieter Janse Gekier voor £ 33.-. Pieter was geboren te Yperen en ondertrouwde als jonge man te Sint Philipsland op 20 juli 1669 met Lena Putters, jonge dochter, geb. te Sint Philipsland. Hieruit kunnen we constateren dat de transacties elkaar snel opvolgden en tevens dat de eerste

bewoners van het nog maar kort drooggelegde eiland zich uit alle windstreken kwamen vestigen.

In 1755 handelde Marinus Reijngoud als executeur testamentair voor zijn schoonmoeder Catharina Gekiers, weduwe van schout Vincent Wale. Hij verkocht het pand aan Jacob Kip voor £ 50.-. Vlaams. Als jonge man van Oosterland ondertrouwde Jacob te Sint Philipsland op 1 december 1752 Jacomijntje Steijn, telg van een familie die zich al kort na de bedijking van 1647 vanuit Zuid Beveland hier vestigde. In 1758 werd het huis voor dezelfde prijs verkocht aan Cornelis Molengraaf, geboren te Drimmelen, die op 8 juli 1753 te Sint Philipsland in ondertrouw ging met de aldaar geboren Catharina Cornelia Brands. In 1767 werd Marinus van den Hoek voor dezelfde prijs de volgende eigenaar, zijn erfgenamen verkochten het in 1825 aan Cent den Braber voor f 275. Om tot ons verhaal te komen, was dit even een droge opsomming van namen en data, maar ik hoop dat u dit voor lief neemt.

Cent den Braber en zijn nageslacht

Toen in 1832 'het Kadaster' werd opgericht, was Vincent den Braber, meestal Cent genoemd, eigenaar van dit huis. Voor de aankoop leende hij f 238,50, tegen een rente van 5% per jaar, van Jacobus Stols. Onderpand was zijn huis dat toen nr. 47 droeg. Cent den Braber werd geboren te Sint Philipsland op 2 december 1783 als vierde kind van Johannes den Braber en Leuntje Danser. De ouders van Cent, die uit hun huwelijk negen kinderen kregen, woonden op het einde van de Voorstraat in het huis dat gedeeltelijk in de dijk was gebouwd. We kunnen ons nog herinneren dat dit huis (van Betje) in 1971 vanwege de bouwvallige staat werd gesloopt.

Cent den Braber (1783-1874)

Cent den Braber was dijkbaas, dijkwachter en sluiswachter. Hij trouwde op 9 oktober 1824 met Cornelia van Oeveren, dochter van Jacob van Oeveren en Maria Dorst. Cornelia was eerder gehuwd met Pieter van der Burgt, waarbij ze twee kinderen had, Cornelia en Jacob. Dit behoeft wel enige toelichting. Cornelia huwde op 4 augustus 1800 te Sint Maartensdijk met Pieter van der Burgt. Pieter was smid en na hun huwelijk woonden ze enige tijd te Sommelsdijk, waar ook de twee kinderen werden geboren. Cornelia vertrok op 7 sept. 1800 met attestatie naar Sint Maartensdijk en op de 17e van de bloei maand in 1810 kwam ze, met haar twee kinderen, met attestatie uit Sommelsdijk naar Sint Philipsland. Terwijl vader Pieter van der Burgt elders achter het aambeeld stond, leidde zijn vrouw te Sint Philipsland een wat merkwaardig bestaan.

Van echtscheiding was in die tijd nauwelijks sprake. De mogelijkheid bestaat dat Pieter en Cornelia om de een of andere manier gescheiden van elkaar leefden. Dat blijkt wel uit het volgende.

Op 6 juni 1815 kreeg ze een buitenechtelijke dochter, die op 30 november 1815 te Sint Philipsland werd ingeschreven als Adriaantje van Oeveren. De inschrijving werd gedaan "bij vonnis van de rechtbank te Zierikzee", de 14e november 1815. In de kerkeraadshandelingen van 25 april 1820 werd besloten dat aan Cent den Braber zal worden medegedeeld dat hij zich van het Heilig Avondmaal moet onthouden wegens ernstige geruchten. Enkele maanden later werd dit gehandhaafd en ook Cornelia van Oeveren mocht niet 'aankomen' om dezelfde reden. Op 24 maart 1820 beviel zij van een buitenechtelijke zoon, genaamd Johannes. Bij de kerkenraad rezen er bedenkingen tegen dijkbaas Cent den Braber.

Pieter van der Burgt, de wettige echtgenoot, overleed op 3 december 1823 in zijn geboorteplaats Sint Maartensdijk in huis 242. In de akte van overlijden wordt hij vermeld als 'zoon van Cornelis van der Burgt en Cornelia Dane, en echtgenoot van Cornelia van Oeveren! Pieter was toen smidsbaas van beroep.

In januari 1822 werd Cent de Braber verzocht om voor de kerkenraad te verschijnen. Hij gaf daaraan gehoor en toonde berouw. Dit was voor de kerkenraad reden om hem te ontheffen van censuur. Cornelia van Oeveren was blijkbaar nog niet bereid om voor de broeders kerkenraad van de toen vacante gemeente schuld te belijden, zodat voor haar deze kerkelijke tucht gehandhaafd bleef.

Inmiddels had Sint Philipsland een nieuwe predikant gekregen. Na een voorbereidingspreek op 1 september 1822 had Ds. S.J. Everaers huisbezoek in het dorp gedaan en bij zijn leden had hij alles goed bevonden. Ook voor Cornelia van Oeveren was er dus voor de predikant geen reden meer om de censuur te handhaven. Op 9 oktober 1824 stapte ze met dijkbaas Cent den Braber in het huwelijksbootje. Ze gingen wonen in het pand dat kort daarop door Cent werd gekocht. De twee kinderen uit haar eerste huwelijk en haar buitenechtelijke kinderen Adriaantje en Johannes werden in het gezin opgenomen.

Adriaantje ging al op jonge leeftijd het huis uit. Ze werd inwonende dienstbode bij Elizabeth den Braber, die een winkeltje had in het eerder genoemde dijkhuis op het einde van de Voorstraat. Ook op de boerderijen Broedershof en Hollands Hoeve werkte Adriaantje als dienstmeid. Zowel Adriaantje als Johannes worden in het bevolkingsregister steeds als Den Braber vermeld. Zoon Johannes van Oeveren werd schipper, moest later in militaire dienst en komt daarna niet meer in het bevolkingsregister van Sint Philipsland voor. Later werd hij veldwachter in Doesburg. Uit zijn huwelijk met Margaretha Carolina Elisabeth Konsé zijn te Doesburg acht kinderen geboren. Zijn achterkleinzoon Mr. C.M.S.A. van Oeveren was zo vriendelijk om mij de foto van Cent den Braber ter beschikking te stellen.

Dochter Adriaantje van Oeveren huwde op 19 mei 1838 met Cornelis Faasse. Zij trokken in bij vader Marinus Faasse in 'het Wachtje', het huisje op de haven. In 1857 verhuisden ze met hun inmiddels zes kinderen tellend gezin naar No 47, dat toen werd omgenummerd in No 54. Nog steeds woonde hier dijkbaas en sluiswachter Cent den Braber. Jacob van der Burgt, de zoon uit het eerste huwelijk van Cornelia van Oeveren, huwde te Sint Philipsland op 8 april 1830 met de in Bruinisse geboren Maatje van Sorgen. Ze woonden tot 1857 in bij Cent den Braber.

Dochter Cornelia van der Burgt trouwde te Sint-Philipsland op 20 oktober 1832 met Marinus van Dijke, zoon van Adriaan van Dijke en Jannetje Reijngoudt. Bij dit huwelijk werd haar zoon Adriaan, geb. 12 december 1831, door Marinus erkend. Ook zij kregen met hun kinderen Adriaan, Cornelia Centina en Johannes onderdak bij stiefvader Cent den Braber. Zijn vrouw Cornelia van Oeveren overleed op 26 juni 1838, 58 jaar oud. Toen het levenseinde van Cent naderde was zijn stiefzoon Johannes van Oeveren uit Doesburg steeds bij hem om hem op zijn sterfbed bij te staan. Cent den Braber stierf in juli 1874 op 90-jarige leeftijd. De woning werd toen eigendom van Cornelis Faasse, schipper, gehuwd met Adriaantje van Oeveren (stiefdochter van Cent den Braber). In de periode 1860-1880 had het pand huisnummer A 59, in 1881 A 63, in 1893 A 65, en in 1914 A 71. Zoon Cent Faasse, gehuwd met Cornelia Karreman woonde met zijn gezin tijdelijk bij hen in.

Voorstraat 54 in de tegenwoordige staat

In 1897 kwam het huis op naam van Adriaantje van Oeveren, weduwe van Cornelis Faasse. Haar zoon Cornelis Faasse werd mede-eigenaar. Cornelis, toen gehuwd met Sara Meijer, was eerder gehuwd geweest met Machielina Hendrika Reijngoudt. Op nieuwjaarsdag 1877 is zijn vrouw, zijn twee kinderen en zijn knecht Jan van Dommelen verdrongen toen hij met zijn scheepje 'de vijf gebroeders' in de Mosselkreek in een hevige storm aan de grond liep. Zijn broer Johannes Faasse, gehuwd met Jacoba Elizabeth Meijer met hun gezin en meerdere familieleden woonden bij hen in. Sara Meijer overleed hier in juni 1902 en Adriaantje van Oeveren in februari 1903. Generaties lang was deze familie Faasse, waarvan veel nakomelingen bestaan, toonaangevend bij de Fliplandse binnenschippers.

De latere bewoners.

In 1908 kwam Voorstraat 54 op naam van timmerman Johannes Anthonie Engelvaart, gehuwd met Eva Koeman. Het werd toen aangeduid als A 71. Engelvaart, geboortig van Oud Vossemeer, verhuisde met zijn gezin in november 1913 naar Stavenisse. Zijn vrouw werd in 1886 geboren te Anna Jacobapolder als dochter van Martinus Koeman en Jozina Nieu(wel)ink. In 1913 werd Adrianus Izaak (Janus) Clarisse, zoon van broodbakker Cornelis Clarisse, eigenaar. Na 1920 werd het pand omgenummerd in A 79. Clarisse was timmerman-aannemer en tekenaar. Hij bouwde o.m. woningen in de Schoolstraat, een blok van vijf aan de Oostdijk en een aantal huizen in de Julianastraat. Kort voor de Tweede Wereldoorlog maakte hij voor Willem Rijstenbil een ontwerp voor de nieuwe Druiventros. In 1939 verkocht Clarisse zijn woonhuis en werkplaats aan Pieter de Raat. Deze kwam met zijn vrouw Tannetje van den Berg in oktober 1936 uit Bruinisse. Aanvankelijk timmermansknecht, later aannemer. Het nieuwe hotel-café-restaurant de Druiventros werd in 1941 door De Raat gebouwd. Zijn zaak groeide uit tot een flink aannemingsbedrijf. De Raat woonde hier tot zijn overlijden in juni 1994, zijn vrouw verbleef tot haar overlijden nog enkele jaren in Zorgcentrum

"De Vossemeren". Het pand was in middels eigendom van zijn zoon Rochus (Rob) de Raat, die er sinds enkele jaren woont.

In de periode 1860-1880 zijn achter deze woning twee los van elkaar staande huisjes aan de Achterstraat gebouwd. Marinus van Dijke en zijn vrouw Cornelia van der Burgt waren waarschijnlijk de eerste bewoners van het huisje op de hoek Achterstraat/Zuiddijk. Daarna was het hun dochter Cornelia Centina, die huwde met Abraham van den Bos. Vervolgens hun dochter Adriana, 'Jane van Keetje' gehuwd met Jacob Mol. Al de kinderen van dit echtpaar werden hier geboren. In 1911 verhuisden ze naar het Karreveld. De nieuwe bewoners werden Marinus Cornelis Noorthoek, gehuwd met Elizabeth den Braber. Uit nood woonde dit gezin eerder op een scheepje in de Fliplandse haven. Op 30 september 1911 geraakte dit met een hevige storm los en sloeg stuk op de havendam. Het gezin Noorthoek en later zoon Kees en dochter Janna bleven hier wonen totdat ze in 1971 een woning in "De Rozeboom" betrokken. Het karakteristieke huisje werd toen afgebroken.

Achter het huis van Cent den Braber bouwde Cornelis Faasse (Velleman) een woning. Zijn broer Johannes (Pintje), gehuwd met Jacoba Elizabeth Meijer, ging bij hem inwonen. Nu woont hier L. Quist. Kort na 1900 bouwde Dirk Vermeij op deze kavel een woonwinkel pand met timmermans werkplaats. Hij was gehuwd met Janna Marina van den Bos, de dochter van buurman Abraham van den Bos. Later wordt deze winkel geëxploiteerd door Johannes van Oeveren gehuwd met dochter Cornelia Vermeij. Met deze laatste opsomming van namen en families hebben we een periode van meer dan honderd jaar beschreven waarin de kavel wordt bewoond door leden van één en dezelfde familie.

Bronnen:

'Kadastrale Atlas van Zeeland 1832. Sint Philipsland waarin opgenomen het historisch kadaster 1645 – 1832' onder redactie van O.W. Hoogerhuis e.a. (Middelburg, 1992);

Kerkenraadshandelingen Ned. Herv. Kerk Sint Philipsland

DTBL en B.S. registers gemeentearchief Tholen

Particuliere correspondentie met C.M.S.A. van Oeveren

Functionarissen

Om onze leden wat vertrouwd te maken met de namen van onze vroegere bestuurders zullen wij voorzolang de voorraad strekt, in elke uitgave een lijst publiceren. Wij beginnen met de "Schouten" , de voorlopers van de burgemeesters.

SCHOUTEN

Daem Jacobs	1647-1654	
Hubrecht Lambrechtsen Eggebeen	1654-1674	
Albrecht Lambrechtsen	1674-1680	begraven 28 augustus 1680
Cornelis Walraven	1682-1690	tevens winkelier
Johannis van de Luijster	1690-1699	over 1690-1691 waarn. secretaris; tevens wijntapper
Willem Meijer	1699-1701	tevens landbouwer
Fransoijs de Klerck	1701-1717	begraven 18 juli 1717
Cornelis Frans Wale	1717-1731	tevens landbouwer; begr. 27-9-1731
Vinsent Wale	1732-1747	begraven 14 december 1747
Michgiel Mol	1748-1753	begraven 20 februari 1753
Jan Mol	1753-1756	begraven 13 oktober 1756
Marijnis Reijngoudt	1757-1783	begraven 28 juli 1783
Marinus Mol	1784-1786	overleden 12 oktober 1786
Machiel Mol	1787-1810	daarna adjoint du maire, 1811-1813
mr. W.F. v.d. Burcht v.Lichtenbergh	1811	maire, woonde te Sint Maartensdijk
W.C. Hoogkamer	-1817	maire, later provisioneel schout; woonachtig te Sint Annaland
Machiel Mol	1817-1827	schout, vanaf 1825 burgemeester overleden 12 mei 1827

Bron: H.Uil, Functionarissen van Sint Philipsland.

Colofon

"Cronicke van den lande van Philippuslandt" is een uitgave van de Heemkundekring "Philippuslandt". Het tijdschrift verschijnt 2 tot 3 maal per jaar.

Bestuur:

W. Blaak (voorzitter)
C. Overwater (secretaris)
A. Wesdorp (penningmeester)
E.J.A. van Nieuwenhuijzen-van Iwaarden
F.J. Goossen
J. Kempeneers

ISSN 1569-2922

Druk: Drukkerij Van Dijke, Steenbergen

Secretariaat

p/a West-Havendijk 84
4651 VZ Steenbergen
Tel. : 0167563146
Fax : 0167540097
e-mail: coverwater@freeler.nl

K.v.K. nr.: 22.047.800
Rabobank: 3402.12.489
Postbank: 6.714.287